מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר את עיקרי קורות חייו של מנחם בגין ואת תרומתו למדינה
- להבין מושגי מפתח כמו ממלכתיות, אחריות ציבורית ושלום בר קיימא
- לנתח דילמות ערכיות מתוך אירועים אמיתיים בחייו ולנמק עמדה
- לתרגל כתיבה מנומקת ושיח מכבד תוך הבחנה בין עובדה לפרשנות

גרסה רגילה – כל הפריטים.

חלק א' – פרק 1 • מי היה מנחם בגין: ציר חיים – שאלות ידע

1. א – בריסק
2. א – בית"ר
3. א – השלטון הסובייטי
4. א – מפקד האצ"ל

חלק ב' – פרק 1 • מי היה מנחם בגין: ציר חיים – השלמת משפטים

1. בריסק
2. בית"ר
3. סובייטי
4. מהפך

חלק ג' – פרק 1 • מי היה מנחם בגין: ציר חיים – סידור כרונולוגי

1. לידה בעיר בריסק
2. הצטרפות לתנועת הנוער בית"ר
3. מעצר בידי השלטון הסובייטי ושליחה למחנה עבודה
4. עלייה לארץ ישראל כחייל בצבא פולני
5. מינוי למפקד האצ"ל
6. בחירה לכנסת הראשונה

חלק ד' – פרק 2 • ממפקד מחתרת לחבר כנסת: אלטלנה וממלכתיות – הכרה בעובדות

1. נכון – האירוע התרחש בעיצומה של מלחמת העצמאות, ביוני 1948.
2. לא נכון – הספינה נשאה גם עולים וגם נשק.
3. נכון – ההסכם נחתם קודם, והעימות פרץ זמן קצר אחריו.
4. נכון – זהו מספר ההרוגים בעימות הקשה.
5. לא נכון – בגין קרא לאנשיו שלא להשיב מלחמה, כדי למנוע מלחמת אחים.

חלק ה' – פרק 2 • ממפקד מחתרת לחבר כנסת: אלטלנה וממלכתיות – הבנה ויישום

1. ב – 1 (ספינת נשק ועולים שהגיעה ביוני 1948)
2. א – 2 (מספר הלוחמים שנהרגו בעימות)
3. ד – 3 (משפט מנאום בגין ברדיו אחרי ההפגזה)
4. ה – 4 (העיקרון שלפיו רק צבא המדינה מחזיק בנשק)
5. ג – 5 (העדפת טובת המדינה על פני אינטרס של קבוצה)

חלק ו' – פרק 2 • ממפקד מחתרת לחבר כנסת: אלטלנה וממלכתיות – חשיבה ולמידה ערכית

1. ביקש מהם לא להשיב מלחמה, כדי לא לגרום למלחמת אחים.
2. לדוגמה: נאמנות לחברים ולתנועה מול סמכות המדינה וצבא אחד.
3. כי בגין בחר לשמור על אחדות המדינה ולא להוביל למלחמת אזרחים, גם במחיר אישי וכואב.
4. בגין קיבל את סמכות הממשלה וויתר על נשק נפרד לאצ"ל, כדי שיהיה רק צבא אחד למדינה.

חלק ז' – פרק 3 • השלום עם מצרים: מהביקור ההיסטורי לחוזה – עובדות יסוד

1. נכון – הביקור ההיסטורי התקיים ב-19.11.1977.
2. לא נכון – הביקור היה ב-1977, והחוזה נחתם מאוחר יותר, ב-1979.
3. נכון – שני המנהיגים זכו בפרס ב-1978.
4. לא נכון – החוזה נחתם ב-1979, והנסיגה הושלמה רק ב-1982.

חלק ח' – פרק 3 • השלום עם מצרים: מהביקור ההיסטורי לחוזה – סעיפי החוזה ותאריכים

- 1 – ד (מצרים)
- 2 – א (ישראל)
- 3 – ה (מצרים)
- 4 – ג (שתיהן)
- 5 – ב (שתיהן)

חלק ט' – פרק 3 • השלום עם מצרים: מהביקור ההיסטורי לחוזה – השלמת תאריכים

1. 26.3.1979
2. 19.11.1977

חלק י' – פרק 3 • השלום עם מצרים: מהביקור ההיסטורי לחוזה – ניתוח הנאום וכתיבה

1. ב – לפנות לשני העמים ולבטא תקווה משותפת לשלום

חלק י"א – פרק 4 • דילמות של מנהיגות ואחריות ממלכתית – עובדות יסוד על הדילמות

1. ב – יוני 1948
2. ב – 19
3. ב – חצי האי סיני
4. א – וייטנאם

חלק י"ב – פרק 4 • דילמות של מנהיגות ואחריות ממלכתית – התאמת ערכים לדילמות

- 1 – ה (ממלכתיות - צבא אחד למדינה אחת)
- 2 – ד (עמידה בעקרונות מול השגת שלום)
- 3 – ב (אחריות ממלכתית ומנהיגות בתנאי אי ודאות)
- 4 – ג (כבוד האדם וזיכרון היסטורי)
- 5 – א (הימנעות מאלימות פנימית בעם אחד)

חלק י"ג – פרק 4 • דילמות של מנהיגות ואחריות ממלכתית – ניסוח טיעון ואבחנה בין עובדה לפרשנות

1. עובדה: מה שקרה בפועל ואפשר לאמת, למשל שהספינה הופגזה ביוני 1948. פרשנות: הערכה או שיפוט של האירוע, למשל האם ההוראה לא להשיב מלחמה הייתה נכונה.
2. תשובה אישית לפי מבנה טענה-נימוק-דוגמה-סיכום, בהתייחסות לדילמה שנבחרה.
3. באלטלנה מתנגשים נאמנות לחברים מול סמכות המדינה. בהכור מתנגשים ביטחון מיידי מול אי ודאות וביקורת בינלאומית.
4. החלטה נכונה נבחנת לפי השיקולים והמידע שהיו ידועים בזמן קבלתה. החלטה מוצלחת נבחנת לפי התוצאה בדיעבד, והן לא תמיד חופפות.
5. תשובה אישית מנומקת, אפשר להזכיר שבגין שינה עמדות קודמות כדי להשיג שלום עם מצרים.

חלק י"ד – פרק 5 • צניעות, התמודדות עם קשיים וכתיבה אישית – היכרות עם המודל

1. א – גוף
2. ב – בכלא ובמחנה עבודה בברית המועצות
3. ג – שכל

חלק ט"ו – פרק 5 • צניעות, התמודדות עם קשיים וכתיבה אישית – הבנה והתאמה

1. לא נכון – במודל שישה ערוצים: גוף, שכל, רגש, מערכת אמונות, חברה ודמיון
2. נכון – ערוץ הרגש עוסק ברגשות כמו געגוע, פחד ותקווה

חלק ט"ז – פרק 5 • צניעות, התמודדות עם קשיים וכתיבה אישית – התאמה ויישום

- 1 – ה (שמירה על כוח פיזי בתנאים קשים)
- 2 – ג (חשיבה ותכנון כדרך להתמודד)
- 3 – ד (מקום לכאב ולגעגוע)
- 4 – ב (אמונה בחזון מדינה יהודית)
- 5 – א (לדמיין את היום שמגיעים לארץ ישראל)

חלק י"ז – פרק 5 • צניעות, התמודדות עם קשיים וכתיבה אישית – כתיבה ומחשבה

1. סומכים

חלק י"ח – חזרה מסכמת – שאלות אמריקאיות

1. ב – בריסק
2. ב – לא להשיב מלחמה
3. ג – נשיא מצרים אנואר סאדאת
4. ג – 1979
5. ב – פרס נובל לשלום
6. ב – מניעת סכנה לאזרחי ישראל
7. ב – העניקה להם מקלט ובית
8. ב – "איני יכול עוד"

חלק י"ט – חזרה מסכמת – כתיבה ומחשבה

1. ממלכתיות: העדפת טובת המדינה ומוסדותיה על פני אינטרס קבוצתי. דוגמה: הוראתו של בגין לא להשיב מלחמה באלטלנה, כדי לשמור על צבא אחד למדינה.
2. ישראל התחייבה לסגת מסיני ולפנות יישובים. מצרים התחייבה להכיר בישראל, לכונן יחסים דיפלומטיים מלאים ולהגביל כוחות צבאיים באזור.
3. תשובה פתוחה - יש לכלול התייחסות לכך שמנהיג צנוע שם את טובת הציבור לפני כבודו האישי, עם דוגמה כמו בקשת הקבורה הפשוטה או אורח חייו הצנוע.

כרטיס יציאה – מה לחפש

- ציון אירוע מדויק (למשל אלטלנה או הכור בעיראק) עם הקשר נכון
- הבנה שהעיקרון מבטא נאמנות למדינה מעל נאמנות לקבוצה
- קישור בין התנהגות אישית צנועה לבין אמון הציבור במנהיג

טיפים להפעלה:

- ניתן לפרוס את החוברת על פני 3-4 שיעורים: פרק אחד או שניים בכל מפגש, עם סיכום קצר בסוף כל שיעור
- בכיתות חלשות יותר אפשר לדלג על ניתוח המקורות המורחב ולהתמקד בציר הזמן ובכרטיסי הדילמה הבסיסיים
- מומלץ לקיים את הדיון בדילמות בקבוצות קטנות לפני כתיבה אישית, כדי לעודד שמיעת דעות שונות
- לתלמידים מתקדמים ניתן להוסיף את משימת 'מכתב לבגין' ככתיבה מורחבת ולבקש הנמקה עם שתי נקודות מבט

חוברת תרגול – מנחם בגין: מנהיגות, צניעות ושלום

🕊️ מנחם בגין: מנהיגות, צניעות ושלום

חט״ב · רגיל

תוכן החוברת

1. פרק 1 – מי היה מנחם בגין: ציר חיים
2. פרק 2 – ממפקד מחתרת לחבר כנסת: אלטלנה וממלכתיות
3. פרק 3 – השלום עם מצרים: מהביקור ההיסטורי לחוזה
4. פרק 4 – דילמות של מנהיגות ואחריות ממלכתית
5. פרק 5 – צניעות, התמודדות עם קשיים וכתיבה אישית

שם: _____ כיתה: _____

יצרה: רוית ראש בן ישי

חוברת תרגול – מנחם בגין: מנהיגות, צניעות ושלום

חוברת התלמיד/ה רגיל

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בחוברת זו תעברו פרק אחרי פרק בעקבות סיפור חייו של מנחם בגין – מילדותו ועד הנהגתו וחתימת השלום עם מצרים. בכל פרק יש שאלות הבנה, משימת מיון או ניתוח, ולבסוף דילמה לדיון. עבדו לפי הסדר, ואל תשכחו לנמק כל תשובה במשפט משלכם.

1 חלק א' – פרק 1 • מי היה מנחם בגין: ציר חיים – שאלות ידע

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. באיזו עיר נולד מנחם בגין בשנת 1913?

א) בריסק ב) ורשה ג) תל אביב ד) חיפה

2. לאיזו תנועת נוער הצטרף בגין בשנת 1929?

א) בית"ר ב) השומר הצעיר ג) צופים ד) מכבי

3. בידי איזה שלטון נעצר בגין בשנת 1940?

א) השלטון הסובייטי ב) השלטון הבריטי ג) השלטון הגרמני ד) השלטון הפולני

4. לאיזה תפקיד מונה בגין בסוף 1943?

א) מפקד האצ"ל ב) ראש הממשלה ג) שר בטחון ד) נציג בית"ר

2 חלק ב' – פרק 1 • מי היה מנחם בגין: ציר חיים – השלמת משפטים

השלימו את המילה החסרה.

1. מנחם בגין נולד בעיר _____ בשנת 1913.

2. בגין הצטרף לתנועת הנוער _____ בשנת 1929.

3. בשנת 1940 נעצר בגין בידי השלטון ה _____ ונשלח למחנה עבודה.

4. בשנת 1977 זכה בגין ל" _____ " - ניצחון בבחירות שהפך אותו לראש הממשלה.

3 חלק ג' – פרק 1 • מי היה מנחם בגין: ציר חיים – סידור כרונולוגי

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	עלייה לארץ ישראל כחייל בצבא פולני
☐	מינוי למפקד האצ"ל
☐	בחירה לכנסת הראשונה
☐	לידה בעיר בריסק
☐	מעצר בידי השלטון הסובייטי ושליחה למחנה עבודה

☐	הצטרפות לתנועת הנוער בית״ר

4 חלק ד׳ – פרק 2 • ממפקד מחתרת לחבר כנסת: אלטלנה וממלכתיות – הכרה בעובדות

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	ספינת אלטלנה הגיעה ארצה ביוני 1948.	☐	☐
2	אלטלנה הביאה רק עולים חדשים, בלי נשק.	☐	☐
3	העימות סביב אלטלנה פרץ שלושה שבועות אחרי שהאצ״ל חתם על הסכם להשתלבות בצה״ל.	☐	☐
4	בעימות סביב אלטלנה נהרגו 19 לוחמים.	☐	☐
5	בגין הורה לאנשיו להשיב אש ולהילחם בצבא ההגנה.	☐	☐

5 חלק ה׳ – פרק 2 • ממפקד מחתרת לחבר כנסת: אלטלנה וממלכתיות – הבנה ויישום

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. אלטלנה	____	**א.** מספר הלוחמים שנהרגו בעימות
2. 19	____	**ב.** ספינת נשק ועולים שהגיעה ביוני 1948
3. "לא תהיה מלחמת אחים"	____	**ג.** העדפת טובת המדינה על פני אינטרס של קבוצה
4. "צבא אחד למדינה אחת"	____	**ד.** משפט מנאום בגין ברדיו אחרי ההפגזה
5. ממלכתיות	____	**ה.** העיקרון שלפיו רק צבא המדינה מחזיק בנשק

6 חלק ו׳ – פרק 2 • ממפקד מחתרת לחבר כנסת: אלטלנה וממלכתיות – חשיבה ולמידה ערכית

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. מה ביקש בגין מאנשיו בנאום ברדיו בזמן פרשת אלטלנה?

2. אילו שני ערכים מתנגשים בפרשת אלטלנה? הסבירו בקצרה.

3. מדוע לדעתכם/ן פרשת אלטלנה נחשבת עד היום לרגע מכונן בדמוקרטיה הישראלית?

4. כתבו פסקה קצרה: איך העיקרון "צבא אחד למדינה" בא לידי ביטוי בהחלטת בגין?

7 חלק ז' – פרק 3 • השלום עם מצרים: מהביקור ההיסטורי לחוזה – עובדות יסוד

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	נשיא מצרים אנואר סאדאת ביקר בישראל ונאם בכנסת בנובמבר 1977.	☐	☐
2	חוזה השלום בין ישראל למצרים נחתם לפני ביקורו של סאדאת בירושלים.	☐	☐
3	בגין וסאדאת זכו יחד בפרס נובל לשלום.	☐	☐
4	ישראל נסוגה מכל סיני תוך שנה אחת בלבד מחתימת חוזה השלום.	☐	☐

8 חלק ח' – פרק 3 • השלום עם מצרים: מהביקור ההיסטורי לחוזה – סעיפי החוזה ותאריכים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. הכרה בישראל וכינון יחסים דיפלומטיים מלאים	___	**א.** ישראל
2. פינוי היישובים ובסיסי חיל האוויר בסיני	___	**ב.** שתיהן
3. מעבר חופשי לאוניות ישראליות בתעלת סואץ	___	**ג.** שתיהן
4. הגבלת כוחות צבאיים בסיני והצבת כוח בינלאומי	___	**ד.** מצרים
5. סיום מצב המלחמה בין המדינות	___	**ה.** מצרים

9 חלק ט' – פרק 3 • השלום עם מצרים: מהביקור ההיסטורי לחוזה – השלמת תאריכים

השלימו את המילה החסרה.

1. חוזה השלום בין ישראל למצרים נחתם בתאריך _____ .

2. נאומו של סאדאת בכנסת התקיים בתאריך _____ .

10 חלק י' – פרק 3 • השלום עם מצרים: מהביקור ההיסטורי לחוזה – ניתוח הנאום וכתיבה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. בטקס החתימה אמר בגין את המילה 'שלום' בעברית, באנגלית ובערבית. מה המטרה המרכזית בכך?

א) להראות שהוא יודע שפות זרות ב) לפנות לשני העמים ולבטא תקווה משותפת לשלום

ג) להרשים את העיתונאים בטקס ד) כי שכח לרגע את המילה בעברית

11 חלק י"א – פרק 4 • דילמות של מנהיגות ואחריות ממלכתית – עובדות יסוד על הדילמות

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. פרשת אלטלנה התרחשה ב...

א) ינואר 1948 ב) יוני 1948 ג) מרץ 1949 ד) ספטמבר 1950

2. כמה לוחמים נהרגו בעימות האלטלנה?

א) 9 ב) 19 ג) 29 ד) 39

3. בחוזה השלום עם מצרים התחייבה ישראל לסגת מ...

א) רמת הגולן ב) חצי האי סיני ג) רצועת עזה ד) הגדה המערבית

4. ב-1977 קלטה ממשלת בגין פליטים מ...

א) וייטנאם ב) סוריה ג) אתיופיה ד) פולין

12 חלק י"ב – פרק 4 • דילמות של מנהיגות ואחריות ממלכתית – התאמת ערכים לדילמות

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. פרשת אלטלנה	___	**א.** הימנעות מאלימות פנימית בעם אחד
2. סיני תמורת שלום	___	**ב.** אחריות ממלכתית ומנהיגות בתנאי אי ודאות
3. ההחלטה על הכור בעיראק	___	**ג.** כבוד האדם וזיכרון היסטורי
4. קליטת פליטי וייטנאם	___	**ד.** עמידה בעקרונות מול השגת שלום
5. "לא תהיה מלחמת אחים"	___	**ה.** ממלכתיות - צבא אחד למדינה אחת

13 חלק י"ג – פרק 4 • דילמות של מנהיגות ואחריות ממלכתית – ניסוח טיעון ואבחנה בין עובדה לפרשנות

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. הסבירו בקצרה את ההבדל בין עובדה לפרשנות, והביאו דוגמה אחת מפרשת אלטלנה.

2. בחרו אחת מהדילמות (אלטלנה, סיני תמורת שלום, הכור בעיראק, פליטי וייטנאם) וכתבו פסקת טיעון קצרה: טענה, נימוק, דוגמה מחיי בגין, וסיכום.

3. השוו בין דילמת אלטלנה לדילמת הכור בעיראק: אילו ערכים מתנגשים בכל אחת מהן?

4. מה ההבדל בין החלטה נכונה לבין החלטה שהתבררה כמוצלחת? הסבירו לפי דוגמת ההכור בעיראק.

5. מה דעתכם/ן - האם מנהיג/ה צריך/ה לפעול לפי עמדותיו הקודמות או להתאים את עצמו/ה להזדמנות חדשה, כמו בחוזה השלום עם מצרים? נמקו בשני משפטים.

14 חלק י"ד – פרק 5 • צניעות, התמודדות עם קשיים וכתיבה אישית – היכרות עם המודל

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. במודל גש"ר מאח"ד, מה מייצגת האות ג'?

(א) גוף (ב) גבורה (ג) געגוע (ד) גבול

2. היכן עבר בגין תקופה קשה שבה נדרש לכוחות פנימיים כדי להתמודד?

(א) בכנסת (ב) בכלא ובמחנה עבודה בברית המועצות (ג) באוניברסיטה (ד) בצבא הבריטי

3. איזה ערוץ במודל קשור לכך שבגין היה משפטן ואיש רעיונות?

(א) גוף (ב) רגש (ג) שכל (ד) דמיון

15 חלק ט״ו – פרק 5 • צניעות, התמודדות עם קשיים וכתיבה אישית – הבנה והתאמה

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	המודל גש״ר מאח״ד כולל חמישה ערוצים בלבד	☐	☐
2	הגעגוע של בגין למשפחתו ולעליזה אשתו הוא ביטוי לערוץ הרגש	☐	☐

16 חלק ט״ז – פרק 5 • צניעות, התמודדות עם קשיים וכתיבה אישית – התאמה ויישום

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. גוף	____	**א.** לדמיין את היום שמגיעים לארץ ישראל
2. שכל	____	**ב.** אמונה בחזון מדינה יהודית
3. רגש	____	**ג.** חשיבה ותכנון כדרך להתמודד
4. מערכת אמונות	____	**ד.** מקום לכאב ולגעגוע
5. דמיון	____	**ה.** שמירה על כוח פיזי בתנאים קשים

17 חלק י״ז – פרק 5 • צניעות, התמודדות עם קשיים וכתיבה אישית – כתיבה ומחשבה

השלימו את המילה החסרה.

1. כשקשה לנו, מומלץ לפנות למבוגר/ת ש _____ עליו/ה

18 חלק י״ח – חזרה מסכמת – שאלות אמריקאיות

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. באיזו עיר נולד מנחם בגין?

א) ירושלים ב) בריסק ג) וורשה ד) תל אביב

2. מה ביקש בגין מאנשיו בפרשת אלטלנה?

א) להמשיך להילחם ב) לא להשיב מלחמה ג) לפרק את האצ״ל מיד ד) לברוח מהארץ

3. מי ביקר בישראל ונאם בכנסת ב-1977?

א) נשיא ארצות הברית ב) מלך ירדן ג) נשיא מצרים אנואר סאדאת ד) מזכ״ל האו״ם

4. באיזו שנה נחתם חוזה השלום בין ישראל למצרים?

א) 1977 ב) 1978 ג) 1979 ד) 1982

5. על מה זכו בגין וסאדאת יחד?

א) פרס ישראל ב) פרס נובל לשלום ג) אות הוקרה מהאו״ם ד) פרס העולם החדש

6. מה היה הנימוק להחלטה להפציץ את הכור בעיראק ב-1981?

א) לחץ בינלאומי ב) מניעת סכנה לאזרחי ישראל ג) הסכם עם מדינה שכנה ד) בקשת האו״ם

7. מה עשתה ממשלת בגין בנוגע לפליטים מווייטנאם ב-1977?

(א) סירבה לקבלם (ב) העניקה להם מקלט ובית (ג) שלחה אותם למדינה אחרת

(ד) לא התייחסה לנושא

8. באיזה משפט השתמש בגין כשהודיע על פרישתו ב-1983?

(א) "זה הזמן לשלום" (ב) "איני יכול עוד" (ג) "המהפך הושלם" (ד) "תם הקרב"

19 חלק י"ט – חזרה מסכמת – כתיבה ומחשבה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. הסבירו במילים שלכם מהי המשמעות של הערך "ממלכתיות", והביאו דוגמה מחייו של בגין הממחישה אותו.

2. כתבו פסקה קצרה: מה התחייבה ישראל לעשות בחוזה השלום עם מצרים, ומה התחייבה מצרים לעשות?

3. לדעתכם, מה הקשר בין צניעות אישית לבין מנהיגות? נמקו תוך התייחסות לדמותו של בגין.

🎟️ כרטיס יציאה

תארו בשני משפטים אירוע אחד שבו מנחם בגין נדרש לקבל החלטה קשה

מהי לדעתכם המשמעות של העיקרון 'צבא אחד למדינה אחת'?

מה למדתם על הקשר בין צניעות אישית למנהיגות ציבורית?

איך הרגשתי בשיעור? ☹️ 😐 🙂 😀